

Галабурда М.К.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

Галета П.М.

студент

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

Мороз Є.О.

студент

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

Писаренко М.С.

студент

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана» м. Київ

ПОГЛЯД НА ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНУ ТРАНСФОРМАЦІЮ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КЕЙНСІАНСЬКО-НЕОКЛАСИЧНОГО СИНТЕЗУ

Період постсоціалістичної трансформації для України є важким за багатьох причин: руйнування сталих зв'язків за відсутності передумов і стимулів для створення нових, зростаючий рівень інфляції викликаний ще значними інфляційними очікуваннями, інертності змін в інститутах державного управління та ін. Не впевненість у завтрашньому дні як виробників, так і споживачів призводила до ефекту заміщення споживання в часі, коли виробники накопичували виробничі ресурси не пускаючи їх у подальший обіг, а споживачі тимчасово підвищували попит за рахунок заощаджень, що й надалі підштовхувало інфляцію.

Розглядаючи питання з точки зору кейнсіансько-неокласичного синтезу ми звернемо увагу не на динаміку окремих показників, а на рівновагу економічної системи в цілому, деформації, які можна спостерегти. Так, за допомогою метода порівняльної статистики можна помітити закономірності між припиненням зниження рівня реального ВВП в 1998–1999 рр. і початком зростання рівня інвестицій. Водночас стабілізується коливання реальної відсоткової ставки, що сприяє подальшому зростанню інвестицій. Також можна виділити

тогочасний дисбаланс між зростанням рівня виробництва і рівнем експорту товарів, останній зростав швидше, що свідчить про нерівновагу на внутрішньому ринку і попередній надмірний попит за рахунок заощаджень.

Формування ринкового господарства супроводжувалось незначеністю майбутнього в поведінкових характеристиках економічних агентів. Усталені зв'язки руйнувались, а для формування нових були необхідні гарантії та відповідні умовам ризику прибутки. Розгляд динаміки варто почати з динаміки цін у перші роки трансформації. Прискорення інфляції кожного наступного періоду впливало на очікування як продавців, так і покупців. У свою чергу очікування подальшої зміни цін, навіть не підкріплені реальними причинами призводили до двох ефектів: очікування ефекту доходу продавців і виробників змушувало їх відкласти виробництво або реалізацію продукції на майбутнє, а отже і вкладення збільшення запасів; ефект заміщення між грошима та товарами спричиняв зростання попиту та перспективи до подальшого росту цін.

Навіть після гіперінфляційного періоду середньорічні офіційні темпи інфляції наступні 10 років досягали 13 %. Незважаючи на природу інфляційних хвиль (інфляції з боку пропозиції), державні установи використовували механізм боротьби, заснований на обмеженні грошового попиту та підвищення ставки рефінансування Національного банку (антиінфляційні заходи обмеження попиту). Ключовою причиною росту витрат є витяг політичної ренти з реального сектору економіки. Висока ставка центрального банку понад 9 %, середньорічні темпи інфляції більше 12 % і постійні зміни законодавства породжують підвищення збільшення ставок на міжбанківському ринку фінансових ресурсів і подорожчання коштів для реального сектору. В перспективі така невпевненість дестимулює ріст внутрішніх інвестицій і призводить до відтоку капіталу з країни. Постійне зростання дисконту вартості активів є причиною для падіння інвестицій, довгострокових вкладень, збільшення грошових активів в обороті та залишає рентабельними лише сфери торгівлі та спекуляцій.

Проведений аналіз порівняльної статистики і динаміки дає можливість зробити такі висновки:

- для української економіки характерним є стан нестійкої рівноваги. З одного боку, на товарних ринках може встановлюватися

рівноважний стан, за якого покупці та продавці зможуть зустрітись і здійснити операцію купівлі-продажу; з іншого ж боку, діють інфляційні чинники, які разом з чинниками невизначеності унеможливають перспективи для подальшої ділової та інвестиційної активності;

- розглядаючи інфляційні чинники, ми звертаємо увагу на інфляцію, яка діє з боку пропозиції; стан української економіки характеризується збільшенням рівня цін, яке не забезпечується відповідним рівнем доходів; виходячи з принципів кейнсіансько-неокласичного синтезу, для досягнення рівноважного стану, приріст витрат мусить компенсуватися відповідним приростом доходів (за інших обставин розкручування інфляційної спіралі є неминучим);

- не варто забувати про корупційну складову української економіки; оскільки розглядати економічну систему слід як ринок плюс державний сектор, існування корупції на кожному з цих рівнів впливатиме як на чинник невизначеності, так і на інфляцію; корупційна складова буде збільшувати витрати, які необхідно здійснити економічною одиницею, і за умов відсутності зростання доходів, буде поглиблювати кризовий стан;

- розвиток української економіки не може не враховувати оновлення інфраструктури та основних фондів; розглядаючи постсоціалістичну трансформацію через призму кейнсіансько-неокласичного синтезу, стає очевидним, що за умов, коли відсутні можливості для розширення виробництва, нівелюватимуться стимули для оновлення основних фондів та інфраструктури, адже останні вимагають здійснення додаткових витрат, у той час, як джерела фінансування або вичерпані, або ж відсутні.

Список використаних джерел

1. Дж.Р. Хикс. Стоимость и капитал: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Р.М. Энтова. — М., Издательская группа «Прогресс», 1993 — 488 с. («Экономическая мысль Запада»).
2. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційне інтернет-представництво НБУ <https://www.bank.gov.ua>